

WAT HET HART KAN HOREN

Jan-Philipp Sendker bij Boekerij:

Wat het hart kan horen
De stem van het hart
De herinneringen van het hart

Jan-Philipp Sendker

*Wat het hart
kan horen*

Een van de mooiste liefdesgeschiedenissen
die je ooit zult lezen

Eerste druk 2016

Derde druk 2020

ISBN 978-90-225-8080-6

ISBN 978-94-0230-147-2 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Das Herzenhören (The Art of Hearing Heartbeats)*

Vertaler: Ans van der Graaff

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München

Omslagbeeld: © Shutterstock

Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2002 Jan Philipp Sendker, Karl Blessing Verlag

© 2016 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Deze vertaling is tot stand gekomen in samenwerking met Other Press LLC.

Deze vertaling verscheen in 2008 bij uitgeverij Mistral onder de titel
Het theehuis van Kalaw.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor
Anna, Florentine en Jonathan

en

ter nagedachtenis aan Vivien Wong
(1969-2000)

DEEL EEN

Het eerste wat me opviel, waren zijn ogen. Ze lagen diep in hun kassen en het leek of hij zijn blik niet van me af kon wenden. Alle gasten van het theehuis staarden me min of meer onverholen aan, maar hij was het opdringerigst. Alsof ik een exotisch wezen was, dat hij voor het eerst zag. Zijn leeftijd vond ik moeilijk te schatten. Zijn gezicht zat vol rimpels en zestig leek hij me zeker, misschien zelfs wel zeventig. Hij droeg een vergeeld wit hemd, een groene *longy* en rubbersandalen. Ik probeerde hem te negeren en keek het theehuis rond, een houten keet met een paar tafels en krukken, die op de droge, stoffige aarde stonden. Aan een van de muren hingen oude kalenderbladen met jonge vrouwen erop. Hun gewaden reikten tot de grond en met hun lange mouwen, hooggesloten kragen en ernstige gezichten deden ze me aan oude, handgekleurde foto's van dochters van goeden huize van rond de eeuwwisseling denken, zoals je die weleens op vlooiemarkten in New York vond. Tegen de muur ertegenover stond een vitrine met koekjes en rijstwafels, waar tientallen vliegen op waren neergestreken. Daarnaast stond een gasstel met een beroete ketel erop, waarin water voor de thee stond te koken. In een hoek stonden houten kisten met flesjes sinaasappelkleurige limonade opgestapeld. Ik had nog nooit in een zo erbarmelijke hut gezeten.

Het was broeierig heet, het zweet liep langs mijn slapen en mijn hals, mijn spijkerbroek plakte aan mijn huid. De oude man stond plotseling op en kwam naar me toe.

'Neem me alstublieft niet kwalijk, jongedame, dat ik u zomaar aanspreek,' zei hij, en hij kwam bij me zitten. 'Het is erg onbe-

leefd, ik weet het, vooral omdat we elkaar niet kennen, of u mij in elk geval niet, zelfs niet vluchtig. Ik heet U Ba en ik heb al veel over u gehoord, wat echter – dat geef ik toe – mijn gedrag niet minder onbeleefd maakt. Ik neem aan dat het onprettig voor u is om in een theehuis in een vreemde plaats in een vreemd land door een u onbekende man te worden aangesproken, en daar heb ik alle begrip voor, maar ik zou u graag, of eerlijk gezegd, ik móét u iets vragen. Ik heb te lang op deze gelegenheid gewacht om nu u hier bent zwiiggend tegenover u te kunnen blijven zitten.

Vier jaar heb ik gewacht, om precies te zijn, en ik ben vaak 's middags heen en weer gelopen, daar aan de stoffige hoofdstraat waar de bus aankomt die de weinige toeristen hierheen brengt die per ongeluk in ons dorp terechtkomen. En als de gelegenheid zich voordeed, reed ik op de zeldzame dagen dat er een vliegtuig uit de hoofdstad landde zelfs naar ons kleine vliegveld en keek ik tevergeefs naar u uit.

U hebt de tijd genomen.

Niet dat ik u dat wil verwijten, begrijp me niet verkeerd. Maar ik ben een oude man die niet weet hoeveel jaren hem nog gegeven zijn. In ons land worden de mensen snel oud en sterven ze vroeg. Mijn leven loopt langzamerhand ten einde en ik heb nog een verhaal te vertellen, een verhaal dat voor u bedoeld is.

U glimlacht. U denkt misschien dat ik niet goed wijs, een beetje gek of op z'n minst heel eigenaardig ben? Dat is uw goed recht, maar alstublieft, wend u niet van mij af. Het mag u allemaal raadselachtig en vreemd in de oren klinken, en ik geef toe dat mijn uiterlijk er niet naar is om uw vertrouwen te winnen. Ik zou willen dat ik stralend witte tanden had zoals u, in plaats van deze bruine stompjes in mijn mond, deze brokstukken van een gebit, die niet eens meer geschikt zijn om goed te kauwen. Mijn huid is verlept en slap en wappert aan mijn armen alsof ik hem daar te drogen heb gehangen. Ze zeggen dat ik uit mijn mond stink, mijn voeten zijn vuil en geschaafd door tientallen jaren op goedkope sandalen te hebben gelopen, mijn hemd, dat ooit wit is geweest, had eigenlijk al jaren geleden weggegooid moeten worden. Geloof me, ik ben een

nette man, maar u kunt zien in welke toestand ons land verkeert. Schandelijk. Ik ben me daar terdege van bewust, maar ik kan er niets aan veranderen en het heeft me heel wat jaren gekost om te leren accepteren wat ik niet kan veranderen. Laat u niet misleiden door mijn uiterlijke verschijning. Verwar mijn gelijkmoedigheid niet met desinteresse of berusting. Niets is minder waar, mijn beste.

Ik dwaal af en ik zie aan uw ogen dat ik uw geduld op de proef stel. Neem het me alstublieft niet kwalijk en wend u niet van me af. Er wacht immers niemand op u, klopt dat? U bent alleen gekomen, zoals ik had verwacht. Geef me een paar minuten van uw tijd. Blijf nog even bij me, Julia.

Bent u verbaasd? Uw prachtige bruine ogen worden nog groter en u kijkt me voor het eerst echt aan. U bent geschrokken. U vraagt zich af hoe ik uw naam ken terwijl we elkaar nog nooit hebben gezien en u voor het eerst in ons land te gast bent? Kan het toeval zijn? U denkt na of ik misschien ergens op uw jas of uw rugzak een plaatje met uw naam erop kan hebben gezien. Nee, geloof me, dat heb ik niet. Ik ken uw naam, zoals ik de dag en het uur ken waarop u geboren bent. Ik weet van de kleine Jule, die niets leuker vond dan wanneer haar vader haar verhalen vertelde, en ik zou u nu meteen het lievelings sprookje van Jule kunnen vertellen. Het verhaal over de prins, de prinses en de krokodil.

Julia Win, geboren op 28 augustus 1968 in New York City. Moeder Amerikaanse. Vader Birmaan. Uw familienaam maakt deel uit van mijn verhaal en van mijn leven sinds ik 55 jaar geleden uit de schoot van mijn moeder kroop, en er is de afgelopen vier jaar geen dag voorbijgegaan zonder dat ik aan u heb gedacht. Ik zal het u allemaal nog uitleggen, maar laat me u eerst een vraag stellen: gelooft u in de liefde?

U glimlacht. Wat bent u knap. Ik meen het serieus. Gelooft u in de liefde, Julia?

Ik heb het natuurlijk niet over de uitbarsting van hartstocht waarvan we menen dat die ons hele leven zal duren, die ons dingen laat doen en zeggen waar we later spijt van hebben, die ons wil doen geloven dat we zonder een bepaald persoon niet kunnen

leven, die ons doet beven van angst bij de gedachte dat we die persoon zouden kunnen verliezen. Dat gevoel maakt ons armer in plaats van rijker, omdat we willen bezitten wat we niet kunnen bezitten, omdat we willen vasthouden wat we niet kunnen vasthouden. Ik bedoel ook niet de lichamelijke begeerte en niet de eigenliefde, die parasiet die zich zo graag voordoet als onzelfzuchtige liefde.

Ik heb het over de liefde die blinden tot zienden maakt. Over de liefde die sterker is dan de angst. Ik heb het over de liefde die het leven zin geeft, die niet gehoorzaamt aan de wet van het verval, die ons doet groeien en geen grenzen kent. Ik heb het over de triomf van de mens over het egoïsme en de dood.

U schudt uw hoofd. Geloof u daar niet in? Ach, u weet niet eens waar ik het over heb? Dat verbaast me niet, mij verging het precies zo, tot ik uw vader ontmoette. Wacht maar af, u zult begrijpen wat ik bedoel zodra ik u het verhaal heb verteld dat ik al vier jaar voor u met me meedraag. Ik moet alleen nog een beetje geduld van u vragen. Het is laat geworden en u bent vast moe na uw lange reis. Wat mij betreft, ik moet voorzichtig met mijn krachten omspringen en vraag u te begrijpen dat ik me nu terug moet trekken. Als het u schikt, dan zien we elkaar morgen om dezelfde tijd weer aan deze tafel in dit theehuis. Hier trof ik, als ik dat nog even mag vermelden, uw vader, en om helemaal eerlijk te zijn zat hij daar op uw krukje toen hij begon te vertellen. En ik zat hier, op deze plek, verbijsterd en – ja, ik geef het toe – ongelovig en verward. Ik had nog nooit iemand zo horen vertellen. Kunnen woorden vleugels hebben? Kunnen ze als vlinders door de lucht glijden? Kunnen ze ons meevoeren naar een andere wereld? Kunnen ze ons laten beven zoals het natuurgeweld dat de aarde doet schudden? Kunnen ze de laatste verborgen kamers van onze ziel ontsluiten? Ik weet niet of woorden alleen daartoe in staat zijn, maar samen met de menselijke stem kunnen ze het wel degelijk, Julia, en uw vader had die dag een stem zoals we die niet vaak in ons leven hebben. Hij vertelde niet, hij zong, en hoewel hij fluisterde, was er niemand in dit theehuis die geen tranen in zijn

ogen kreeg, alleen al door de klank van zijn stem. Zijn zinnen groeiden uit tot een verhaal en zijn verhaal tot een leven dat zijn kracht en zijn magie ontvouwde. Wat ik hoorde maakte me tot een gelovige zoals uw vader.

“Ik ben geen religieus mens, en de liefde, U Ba, de liefde is de enige kracht waarin ik werkelijk geloof.” Dat zijn de woorden van uw vader.’

U Ba keek me aan en stond op. Hij legde zijn handen voor zijn borst tegen elkaar zonder ze te vouwen, maakte een heel lichte buiging en verliet het theehuis met een paar snelle, lichtvoetige passen.

Ik keek hem na tot hij in de drukte op straat was verdwenen.

‘Nee,’ wilde ik hem naroeven, ‘nee, ik geloof niet in een kracht die blinden ziend maakt. Ik geloof niet in een wonder en ik geloof niet in magie. Het leven is kort, te kort om tijd te verspillen aan een dergelijke hoop. Ik geniet van het leven zoals het is in plaats van me illusies te maken. Of ik in de liefde geloof? Wat een vraag. Alsof de liefde een godsdienst is, waarin je gelooft of niet. Als achttienjarige droomde ik van een prins die me zou komen redden en bevrijden en toen hij kwam, moest ik ondervinden dat prinsen alleen bestaan in sprookjes en dat de liefde blind, niet ziend, maakt. Nee,’ wilde ik de oude man naroeven, ‘ik geloof niet in een kracht die sterker is dan angst, ik geloof niet in een triomf over de dood. Nee. Nee.’

Ik bleef echter op mijn kruk zitten, in elkaar gezakt en ingestort. Ik hoorde nog steeds zijn stem, zacht en melodieus, in zachtmoedigheid lijkend op die van mijn vader. Zijn woorden bleven door mijn hoofd klinken als een echo waar geen eind aan wil komen.

Blijf nog even bij me, Julia, Julia, Julia...

Geloof u in de liefde, in de liefde...

De woorden van uw vader, uw vader...

Ik had hoofdpijn en voelde me uitgeput, alsof ik was ontwaakt uit een nachtmerrie die me bleef kwellen. Er zoemden vliegen om me

heen; ze gingen op mijn haren, mijn voorhoofd en mijn handen zitten. Ik had de kracht niet om ze weg te jagen. Voor me lagen drie droge koekjes en er zat bruine suiker op de tafel vastgeplakt.

Ik wilde een slok van mijn thee drinken. Hij was koud en mijn hand beefde. Mijn vingers omklemden het glas, maar het gleed uit mijn hand. Langzaam, als in slow motion, zag ik het omlaaggliden, hoe hard ik ook kneep. Het geluid van het versplinterende glas op de vloer. De blikken van de andere gasten. Alsof ik een hele kastenwand vol glazen had omgestoten. Waarom had ik zo lang naar die onbekende man geluisterd? Ik had hem kunnen vragen te zwijgen. Ik had hem luid en duidelijk kunnen zeggen dat hij me met rust moest laten. Ik had kunnen opstaan, maar iets had me ervan weerhouden. Ik had me willen afwenden, maar toen zei hij: 'Julia, Julia Win.' Ik had me niet kunnen voorstellen dat ik ooit zo zou schrikken wanneer iemand mijn naam noemde. Mijn hart ging tekeer. Hoe wist hij mijn naam? Wat wist hij nog meer over me? Kende hij mijn vader? Wanneer had hij hem voor het laatst gezien? Wist hij misschien of mijn vader nog in leven was, waar hij was?

De ober wilde mijn geld niet aannemen.

‘U bent een vriendin van U Ba. Zijn vrienden zijn onze gasten,’ zei hij met een buiginkje.

Ik haalde niettemin een bankbiljet uit mijn broekzak. Het was vies en beduimeld. Ik legde het walgend onder het schoteltje met de koekjes. De ober ruimde de tafel af zonder het biljet aan te raken. Ik wees naar het geld, maar hij glimlachte alleen maar.

Was het te weinig, te vies of niet goed genoeg? Ik legde een groter, schoon biljet op de tafel. Hij maakte een buiging, glimlachte weer en raakte het niet aan.

Buiten was het nog warmer. De hitte verlamde me. Ik stond voor het theehuis, niet in staat een stap te zetten. De zon brandde op mijn huid en het felle licht stak in mijn ogen. Ik zette mijn baseballpet op en trok de klep laag over mijn gezicht.

De straat was vol mensen en tegelijk heerste er een zeldzame stilte. Er ontbrak iets en het duurde even voor ik begreep wat dat was. Er was nauwelijks gemotoriseerd verkeer. De mensen waren te voet of met de fiets onderweg. Bij een kruising stonden drie paardenkoetsen en een ossenkar. De paar auto’s die ik zag waren gedeukte en verroeste Japanse pick-ups, volgeladen met grote manden en zakken, waar jonge mannen zich aan vastgeklampt hadden.

De straat werd omzoomd door platte houten huisjes zonder verdieping met golfplatendaken zoals ik die van de televisie kende van sloppen in Afrika of Zuid-Amerika. Het waren winkeltjes van

tien vierkante meter groot die alles verkochten, van rijst, pinda's, meel en shampoo tot cola en bier. De koopwaar lag kriskras door elkaar, er was volstrekt geen orde in, of het moest er een zijn die ik niet kende.

Elk tweede tentje leek een theehuis te zijn, waar de klanten op houten krukjes voor zaten. Ze hadden rode en groene badstofhanddoeken om hun hoofd gewikkeld, een versiering die voor hen net zo vanzelfsprekend was als mijn baseballpet van de New York Yankees voor mij. In plaats van broeken droegen de mannen gewaden die eruitzagen als wikkelrokken, en ze rookten lange donkergroene cigarillo's.

Voor me stonden een paar vrouwen. Ze hadden een gele pasta op hun wangen, voorhoofd en neus gesmeerd en zagen eruit als indianen op het oorlogspad, en allemaal hadden ze zo'n stinkende groene peuk in hun mond.

Ik stak minstens een kop boven hen uit, ook boven de mannen. Ze waren slank zonder dat ze mager leken en bewogen zich met het gemak en de elegantie die ik in mijn vader had bewonderd. Vergeleken met hen voelde ik me dik en zwaarlijvig met mijn zestig kilo en mijn lengte van 1 meter 76.

Het ergste waren hun blikken.

Ze ontweken me niet, maar keken me recht in mijn ogen en glimlachten. Het was een soort glimlach die ik niet kende.

Hoe bedrieglijk kan een lach zijn?

Anderen groetten me met een knikje. Kenden ze me? Hadden ze net als U Ba allemaal op mijn komst gewacht? Ik wilde hen niet zien. Ik wist niet hoe ik hun groet moest beantwoorden en liep zo snel ik kon de hoofdstraat door, mijn blik op een denkbeeldig doel in de verte gericht.

Ik verlangde naar New York, naar het lawaai en het verkeer. Naar de ernstige en afwijzende gezichten van de passanten, die elkaar voorbij liepen zonder elkaar op te merken. Zelfs naar de stank van de overvolle vuilnisbakken op een zwoele, benauwde zomeravond verlangde ik. Naar iets vertrouwds, iets waaraan ik me kon vasthouden, iets wat bescherming beloofde. Ik wilde terug

naar een plek waar ik wist hoe ik me moest bewegen en gedragen.

Ongeveer honderd meter verder splitste de weg zich. Ik was vergeten waar mijn hotel was. Ik keek om me heen, zocht naar een aanwijzing, een bord misschien of een detail aan de kant van de weg, een struik, een boom, een huis dat ik me herinnerde van de heenweg en dat me de juiste richting zou kunnen wijzen. Ik zag alleen maar monsterlijke bougainvillestruiken, die hoger waren dan de hutten die zich erachter verscholen. Ik zag verdroogde velden, stoffige trottoirs en kuilen in de straat, zo diep dat basketballen erin zouden verdwijnen. Waar ik ook keek, alles leek op elkaar en zag er vreemd en onheilspellend uit.

Zou ik, Julia Win uit New York die in Manhattan elke straat en elke *avenue* kende, in dit gat van drie straten lang en vier straten breed verkeerd zijn gelopen? Waar waren mijn verstand, mijn richtingsgevoel en mijn zelfredzaamheid, waarmee ik in San Francisco, Parijs en Londen de weg had weten te vinden? Hoe kon ik zo gemakkelijk mijn oriëntatie verliezen? Er be kroop me een gevoel van eenzaamheid en verlorenheid zoals ik dat in New York nog nooit had ervaren.

‘Juffrouw Win, juffrouw Win,’ riep iemand.

Ik durfde me nauwelijks om te draaien en keek over mijn schouder. Achter me stond een jongeman die ik niet kende. Hij deed me denken aan de piccolo in het hotel. Aan de ober in het theehuis. Aan de kruier op het vliegveld, aan de taxichauffeur. Ze zagen er allemaal hetzelfde uit met hun zwarte haren, donkerbruine ogen, donkere huid en die akelige glimlach.

‘Zoekt u iets, juffrouw Win? Kan ik u helpen?’

‘Nee, dank u,’ zei ik, omdat ik de onbekende wantrouwde en niet op zijn hulp aangewezen wilde zijn.

‘Ja, mijn hotel, de weg erheen,’ zei ik, omdat ik hevig verlangde naar een plek om me te verbergen, al was het dan de hotelkamer die ik pas die ochtend had betrokken.

‘Hier rechts de berg op, dan ziet u het liggen. Nog geen vijf minuten,’ zei hij.

‘Dank u.’

‘Ik hoop dat u een fijne tijd bij ons zult hebben. Welkom in Kalaw,’ zei hij, en toen liep hij door.

In het hotel liep ik de glimlachende receptioniste voorbij zonder te groeten. Ik liep de zware houten trap naar de eerste verdieping op en liet me op mijn bed neervallen. Ik was zo uitgeput als ik zelden in mijn leven was geweest.

Ik was meer dan 72 uur van New York naar Rangoon onderweg geweest. Daarna had ik een nacht en een halve dag in een oude bus doorgebracht met mensen die stonken en niets anders aan hun lijf hadden dan vuile rokken, haveloze T-shirts en versleten plastic sandalen. Met kippen en gillende biggen. Twintig uur over wegen die niets met straten gemeen hadden. Uitgedroogde rivierbeddingen waren het. Alleen maar om van de hoofdstad naar deze uithoek te komen. En waarom?

Wat deed ik in deze negorij in de bergen van Birma? Ik had hier niets te zoeken en hoopte toch iets te vinden. Ik was op zoek, zonder goed te weten waarnaar.

Ik moest geslapen hebben. De zon was verdwenen, buiten schemerde het en mijn kamer was in halfduister gehuld. Mijn koffer stond nog ingepakt op het andere bed. Ik keek de kamer rond; mijn ogen gingen heen en weer alsof ik me ervan moest vergewissen waar ik was. Boven me, onder het minstens vier meter hoge plafond, hing een oude houten ventilator. De kamer was groot en de spartaanse inrichting had iets kloosterlijks. Naast de deur een eenvoudige kast, onder het raam een tafel en een stoel, tussen de bedden een nachtkastje. De muren waren wit gestuukt, zonder schilderijen of een spiegel, en de oude houten vloerdelen waren blank gelakt. De enige luxe was een Koreaanse minikoelkast, maar die was kapot. Door de open vensters waaide koelere avondlucht naar binnen.

In de avondschemering, een paar uur nadat de ontmoeting met de oude man had plaatsgevonden, leek deze nog absurder en raadselachtiger dan die middag. De herinnering eraan was vaag en

onduidelijk. Er spookten beelden door mijn hoofd, beelden die ik niet kon verklaren, en die geen betekenis leken te hebben. Ik probeerde me ze te herinneren. U Ba had wit, vol, maar erg kortgeknipt haar en een glimlach om zijn mond waarvan ik niet wist wat die betekende. Was hij honend, spottend, meelijdend bedoeld?

Wat wilde U Ba van me?

Geld! Wat anders? Hij had er niet naar gevraagd, maar de opmerkingen over zijn tanden en zijn hemd waren een hint. Ik had hem wel door. Mijn naam kon hij via het hotel gekregen hebben – waarschijnlijk werkte hij samen met de receptie. Een bedrieger die me nieuwsgierig wilde maken, indruk op me wilde maken, om me dan zijn kunsten als waarzegger, astroloog of handlezer aan te bieden. Ik geloofde niet in die dingen. Hij moest eens weten hoe hij zijn tijd verspilde.

Had hij me iets over mijn vader verteld wat me kon doen geloven dat hij hem echt kende? ‘Ik ben geen religieus mens, en de liefde, U Ba, de liefde is de enige kracht waarin ik werkelijk geloof,’ zou hij tegen hem gezegd hebben. Mijn vader had zoiets nooit zelfs maar gedacht, laat staan uitgesproken. En zeker niet tegenover een vreemde. Of had ik het mis? Was het niet eerder belachelijk arrogant van me te denken dat ik wist wat mijn vader gedacht of gevoeld had? Hoe goed kende ik hem? Zou hij anders verdwenen zijn, zomaar, zonder een brief ten afscheid? Zou hij zijn vrouw, zijn zoon en zijn dochter zonder enige uitleg, zonder bericht hebben verlaten?

Zijn spoor verdwijnt in Bangkok, zei de politie. Hij zou in Thailand beroofd of vermoord kunnen zijn.

Of was hij in de Golf van Siam het slachtoffer geworden van een ongeluk? Wilde hij gewoon een paar weken ongestoord alleen zijn, is hij de kust langs gereden en tijdens het zwemmen verdronken? Dat is de versie van onze familie, althans de officiële.

De moordbrigade vermoedde dat hij een dubbelleven leidde. Ze geloofden mijn moeder niet toen ze zei dat ze niets van de eerste twintig jaar van zijn leven wist. Ze achtten dat zo onmogelijk dat ze aanvankelijk mijn moeder ervan verdachten een rol te hebben

gespeeld bij zijn verdwijning, hetzij als medeplichtige, hetzij als dader. Pas toen vaststond dat er geen sprake was van een hoge levensverzekering en niemand financieel beter zou worden van zijn eventuele dood, rustte er eindelijk geen verdenking meer op haar. Was er achter het geheim van zijn eerste twintig levensjaren een kant van mijn vader verborgen die wij, zijn gezin, niet kenden? Was hij heimelijk homoseksueel? Een kinderverkrachter die zijn lusten bevredigde in de bordelen van Bangkok?

Wilde ik dat echt weten? Wilde ik mijn beeld van hem, dat van de trouwe echtgenoot, de succesvolle advocaat, de goede en sterke vader die voor zijn kinderen klaarstond als ze hem nodig hadden, bezoedeld zien? Je moet je geen beeld vormen. Alsof we zonder dat kunnen leven. Hoeveel waarheid kan ik verdragen?

Wat heeft me naar het andere eind van de wereld gedreven? Geen verdriet; die fase is voorbij. Vier jaar is een lange tijd. Ik heb gerouwd, maar ik merkte al snel dat de banale uitspraak klopt: het leven gaat door. Ook zonder hem. Mijn vrienden beweerden dat ik snel over de zaak, zoals zij het noemden, heen was.

Bezorgdheid is ook niet de reden van mijn zoektocht. Als ik eerlijk ben, geloof ik niet dat mijn vader nog in leven is of, als ik het mis heb, dat hij me nodig heeft of ik iets voor hem kan doen.

Het is de onzekerheid die me niet met rust laat. De vraag waarom hij spoorloos is en of zijn verdwijning me iets over hem vertelt wat ik niet wist. Kende ik hem zo goed als ik denk, of was onze verstandhouding, onze hechte band een illusie? Die twijfels zijn erger dan de angst voor de waarheid. Ze werpen een schaduw over mijn kindertijd, op mijn verleden, en ik begin mijn herinneringen te wantrouwen. En die zijn het enige dat me nog van hem rest. Wie was de man die me heeft grootgebracht? Met wie heb ik meer dan twintig jaar samengeleefd? Wie was mijn vader werkelijk?

De laatste herinnering aan hem gaat vier jaar terug.

Het was de ochtend na mijn afstuderen. Ik sliep bij mijn ouders in het huis van mijn jeugd in 64th Street in oostelijk Manhattan. Ze hadden een bed voor me opgemaakt in mijn oude slaapkamer, die nu dienstdeed als logeerkamer. We hadden de avond ervoor mijn afstuderen gevierd. Ik had ook naar huis kunnen gaan; mijn woning aan 2nd Avenue ligt nog geen tien minuten bij het huis van mijn ouders vandaan, maar het was laat geworden, na middernacht, en ik voelde de champagne en de rode wijn. We hadden een buitengewoon leuke avond gehad. Mijn broer was overgekomen uit San Francisco, mijn vader, die nooit alcohol dronk, was zeldzaam uitgelaten, en ik had heimwee gekregen naar mijn familie, naar mijn oude kamer, naar de geuren en geluiden van mijn jeugd. Nog één keer gewekt worden door het gerinkel van serviesgoed wanneer mijn vader, zoals elke ochtend om zes uur, de vaatwasser leegruimt en de tafel dekt. Nog één keer de geur van verse koffie en kaneelbroodjes opsnuiven, die we als kinderen zo graag aten. Half wakker horen hoe hij de voordeur opendoet, naar buiten gaat, de *New York Times* oprapt en weer naar binnen komt, horen hoe de oude zware houten deur in het slot valt en de krant op de keukentafel landt. Mijn universiteitsjaren waren voorbij, er liep iets onherroepelijk ten einde. Ik wilde het vasthouden, al was het maar een nacht en een ochtend. De dag beginnen in de bescherming van de rituelen van mijn jeugd. Genieten van de geborgenheid. Nog één keer.

Alsof ik iets aanvoelde.

Mijn vader wakte me vroeg. Er viel een schemerig licht door de lichte houten jaloezieën, dus het moet kort voor zonsopkomst geweest zijn. Hij stond naast mijn bed in zijn ouderwetse grijze overjas en een bruine Borsalino. Als klein meisje had ik hem zo naar zijn werk zien vertrekken. Ik stond hem destijds elke ochtend voor het raam na te zwaaien, soms huilend omdat ik niet wilde dat hij wegging. Zelfs later, toen zijn chauffeur in de grote zwarte limousine op hem wachtte en hij maar drie stappen over het trottoir hoefde te lopen, droeg hij de overjas en de hoed. In al die jaren veranderde hij nooit van werkkleding, hij kocht alleen af en toe nieuwe overjassen en hoeden, alleen maar Borsalino's. Zes had hij er: twee zwarte, twee bruine en twee donkerblauwe. Toen hij de overjassen zelfs bij de conservatiefste herenmodezaak in New York niet meer kon krijgen, liet hij ze op maat maken.

De Borsalino was zijn talisman. Hij had zijn eerste Italiaanse hoed gekocht voor zijn eerste sollicitatiegesprek. Hij werd aangenomen. Destijds had hij zijn stijl en smaak bewezen met die hoed, maar met de jaren werd die eerst ouderwets en toen zonderling, en ten slotte zag hij eruit als een figurant uit een film uit de jaren vijftig. Als tiener schaamde ik me voor mijn vaders kledij, omdat hij er zo vreselijk ouderwets uitzag en de moeders van mijn vriendinnen begroette met een buiging. De andere kinderen giechelden en lachten als hij me af en toe van school afhaalde. Dan had ik medelijden met hem, omdat ik me niet kon voorstellen dat het hem minder pijn deed dan mij. Hij droeg nooit sportschoenen, jeans of truien en verachtte de nonchalante Amerikaanse wijze van kleden. Die was gericht op de lagere instincten van de mens, waartoe ook gemakzucht hoorde, zei hij.

Mijn vader stond naast mijn bed en fluisterde mijn naam. Hij moest naar een afspraak in Boston en wist nog niet wanneer hij terug zou zijn. Vermoedelijk pas over een paar dagen. Dat was ongebruikelijk, want zijn tijdsplanning was net zo betrouwbaar als het loopwerk van zijn horloge. Bovendien vloog hij vaak naar Boston, maar nooit voor meer dan een dag. Ik was te moe om me erover te verbazen. Hij drukte een kus op mijn voorhoofd en zei:

‘Ik hou van je, kleintje. Vergeet dat nooit. Hoor je me?’

Ik knikte half slapend. ‘Ik hou van je. Pas goed op jezelf.’

Ik draaide me om en duwde mijn gezicht in het kussen. Sindsdien is hij verdwenen. Spoorloos.

De eerste aanwijzing dat er iets niet klopte, kwam ’s ochtends kort na tien uur. Ik had lang geslapen en was net pas de keuken in gekomen. Mijn broer was al onderweg naar San Francisco, mijn moeder wachtte op me met het ontbijt. Ze zat met een kop koffie in de serre en bladerde in de *Vogue*. We hadden allebei nog onze ochtendjas aan, op de tafel lagen warme kaneelbroodjes, verse bagels, gerookte zalm, honing en aardbeienjam. Ik zat op mijn oude plaats, met mijn rug tegen de muur geleund, mijn voeten op de rand van de stoel, een arm om mijn opgetrokken benen geslagen. Ik nipte van mijn sinaasappelsap en vertelde mijn moeder over mijn plannen voor de zomer. De telefoon ging. Het was Susan, de secretaresse van mijn vader. Ze wilde weten of hij ziek was. Zijn afspraak van tien uur – en god wist dat die niet onbelangrijk was – wachtte op hem. Van Boston wist ze niets.

Mijn moeder was nog het minst bezorgd, waarschijnlijk omdat zij geen Hollywoodmogol inclusief advocaten tegenover zich had zitten. De twee vrouwen waren het erover eens dat er op het laatste moment iets tussen gekomen moest zijn. Hij was niet in staat geweest te bellen en zat nu midden in een zitting. Ze twijfelden er niet aan of hij zou zich binnen een paar uur melden.

Mijn moeder en ik ontbeten rustig verder. We spraken met geen woord over mijn vader. Later gingen we samen naar de schoonheidsspecialiste en daarna door Central Park naar Bergdorf Goodman. Het was zo’n warme vroegzomerdag, waarop het nog niet te heet en vochtig is. New York is zelden mooier. In het park rook het naar vers gemaaid gras, op de Sheep Meadow lagen mensen in de zon, en een paar jongens frisbeeden met ontbloot bovenlijf. Voor ons rolschaatsten twee oudere mannen hand in hand. Het liefst was ik blijven staan, had ik mijn ogen dichtgedaan en de wereld omarmd. Op zulke dagen had ik het gevoel dat het

leven niets anders was dan een opeenstapeling van mogelijkheden die er slechts op wachtten door mij te worden benut.

Mijn moeder trok me mee.

Ze kocht bij Bergdorf Goodman een gele zomerjurk voor me en nodigde me daarna uit voor de thee in het Plaza. Ik vond het geen mooi hotel; de Franse imitatierenaissance was aan mij niet besteed, te kitscherig. Maar ik had het allang opgegeven mijn moeder over te halen ergens anders thee te gaan drinken. Ze vond de lobby prachtig, met het vergulde pleisterwerk aan de houten plafonds en wanden, de zuilen met al die krullen en versiersels, net suikerglazuur. Ze genoot van de pretentieuze manier waarop de Franse maître haar begroette met: *'Bonjour, madame Win'*. We zaten tussen twee palmen naast een klein buffet met gebak, bonbons en ijs. Twee violisten speelden een Weense wals.

Mijn moeder bestelde kaviaarblini's en twee glazen champagne.

'Valt er nog iets te vieren?' vroeg ik.

'Je bul, schat.'

We probeerden onze blini's. Ze waren te zout en de champagne was te warm. Mijn moeder gaf de kelner een teken.

'Laat toch zitten, mama,' protesteerde ik. 'Het is wel in orde.'

'Zelfs dat is het niet,' zei ze op milde toon tegen me, alsof ik er niets van snapte. 'Als het dat nou op z'n minst was.'

Ze wees de kelner terecht en onder meervoudige verontschuldigingen nam hij onze bestelling weer mee. Haar stem kon heel kil en scherp klinken. Vroeger was ik er bang voor geweest, nu vond ik het alleen nog vervelend.

'Als ik kaviaarblini's bestel, wil ik dat ze meer zijn dan "in orde". En lauwwarme champagne is een aanfluiting.' Ze keek me aan. 'Jij zou ze opgegeten hebben, nietwaar?'

Ik knikte.

'Je vader ook. In sommige dingen lijken jullie heel erg op elkaar.'

'Hoe bedoel je dat?' vroeg ik. Het klonk niet als een compliment.

'Is het jullie bescheidenheid, jullie passiviteit of jullie angst voor conflicten die ik niet begrijp? Waarom zou ik me niet beklagen als